

BIBLIOTEKSPLAN

Reviderad i april 2005 och antagen av kommunstyrelsen i september 2005

Malmö biblioteksplan är giltig för de folk- och utbildningsbibliotek, som drivs av Malmö stad. Planen bygger på allmänna mål och verksamhetsmål som finns i ett antal styrande och vägledande dokument.

Lånecentral och länsbibliotek ingår ej i planen, då dessa inte finansieras av Malmö stad.

I Malmö finns flera olika bibliotekssystem:

- folkbibliotek (stadsbibliotek, stadsdelsbibliotek och särskilda tjänster) som är öppna för alla
- skolbibliotek (grundskola, gymnasieskola samt vuxenutbildning), som är en pedagogisk resurs i undervisningen
- högskolebibliotek, som skall stödja studenter och forskare
- företagsbibliotek, som är interna informations- och dokumentationscentraler

Arbetet med biblioteksplanen har skett i en grupp bestående av förtroendevalda och tjänstemän (se bilaga). Det viktigaste har varit att under de senaste åren fokusera på biblioteksfrågan ur ett samlat perspektiv, för att ge malmöborna den bästa och effektivaste utnyttjandet av den samlade biblioteksresursen.

Målen som anges är gemensamma för all biblioteksverksamhet, åtgärderna varierar mellan de olika biblioteksformerna liksom handlingsvägarna.

Det är gruppens förhoppning att denna kommunövergripande biblioteksplan skall stimulera de olika biblioteken att göra egna lokala biblioteksplaner.

Malmö är en stad i utveckling, det är viktigt att biblioteken, som en naturlig samarbetspartner, hela tiden finns med i planeringen av nya bostadsområden och skolor. Här ska samverkan ske med olika intressenter, både offentliga och icke -offentliga.

Det är också av yttersta vikt att placeringen av de nuvarande biblioteken analyseras så att optimalt utnyttjande kan ske. Ett bostadsområde är aldrig statiskt, utan en dynamik finns inbyggd. Här gäller det att på bästa sätt använda de resurser som finns inom alla biblioteksformer i stadsdelarna.

Bibliotekens huvuduppgift i Malmö är att bidra till att vidga och höja allas kunskapsnivå, stimulera fantasin och visa vägar till nya kunskaper. Ett kvalitativt, aktuellt och allsidigt medieurval garanterar medborgarnas möjlighet till en säker utveckling samt en fri och jämlik tillgång till information och upplevelser.

Biblioteken samlar, organiserar och förmedlar information oavsett medieform, vilket betyder att dagens bibliotek har många olika funktioner och uppgifter att leva upp till.

Biblioteken är en av hörnpelarna i det livslånga och livsvida lärandet: genom kvalitetssäkring av tjänsterna gör biblioteket det enklare för medborgarna att finna nödvändig och relevant information för den egna utvecklingen, inläringen och förströelsen.

En allt viktigare roll är att fungera som navigatör i informationssamhället; därigenom skall malmöborna ges möjlighet att självständigt och aktivt kunna söka, välja och kritiskt värdera information.

Genom att gratis ställa vetande, information och en IT-infrastruktur till medborgarnas förfogande gör biblioteket det möjligt för alla att aktivt medverka i den demokratiska processen.

Detta innebär att biblioteket är en del i ett globalt informationsnätverk, där de olika delarna har sina givna roller. Samspelet mellan huvud-, stadsdels-, och skolbibliotek som delar i ett större nätverk är betydelsefullt och det är viktigt att biblioteken utvecklas tillsammans mot samma mål.

Arbetet med en biblioteksplan för hela staden är alltså av stor strategisk betydelse, samtidigt som det bygger vidare på en lång tradition av samarbete och samverkan mellan regionens olika bibliotek.

Folkbiblioteken med sin demokratiska och öppna karaktär vänder sig till alla. Alla besökare är välkomna och tas emot utifrån sina behov och önskemål. Biblioteket sätter fokus på barn och studerande, från förskolebarn, grundskoleelever via gymnasister till högskolestuderande och vuxenstuderande. Under det sista decenniet har biblioteken fått en allt större betydelse för grupper med speciella behov, exempelvis synskadade, invandrare och nyföretagare.

Kan man inte ta sig till biblioteket själv, finns möjligheten att genom de olika uppsökande enheterna ex Boken kommer, arbetsplatsutlåning och bokbuss få tillgång till böcker och information. Särskilda satsningar har gjorts på att nå dem som inte använder biblioteken. Det är viktigt att de olika stadsdelsbiblioteken profileras efter befolkningens behov och utvecklas till mötesplatser, med bl.a. integrerade Medborgarkontor.

De senaste årens informationsteknologiska utveckling har inneburit att de olika bibliotekssystemen har närmats sig varandra. Biblioteksbesökarna använder olika bibliotek utifrån sina olika behov och helt oberoende av huvudmannaskap. Men även bibliotekens arbetssätt har utvecklats mot en större samstämmighet.

Integrationen sker också utåt, regionalt, nationellt och globalt.

Skolbibliotek är pedagogiska bibliotek och fungerar i ett pedagogiskt sammanhang samt stödjer och främjar de utbildningsmål som finns på skolan och i läroplanen.

Skolbibliotekets viktigaste roll är att främja barns och ungdomars lust att läsa och språkutveckling.

Skolbiblioteket är ett redskap för undervisningen och ska utformas och utvecklas av bibliotekarie, skolledare, lärare och elever utifrån den egna skolans behov och arbetssätt.

TILLGÄNGLIGHET

MÅL

Biblioteken ska vara tillgängliga för alla oavsett bakgrund och ge fri och jämlik tillgång till information och upplevelser samt väcka nyfikenhet och engagemang. Faktorer som boende, ålder, arbetstider, funktionshinder, språk och ekonomi ska inte utgöra något hinder.

ÅTGÄRDER

Mångfald

- Malmö uppvisar många olika kulturer, vilket ska återspeglas i verksamheten och de medier som biblioteken erbjuder. För att kunna göra detta ska de olika biblioteken komplettera varandra.

Information/utbildning

- Information om bibliotekens tjänster ska göras tillgänglig för alla.
- Alla besökare ska ha kännedom om hur de kan utnyttja bibliotekets tjänster såväl inom som utanför biblioteket. Undervisning ska erbjudas i såväl utnyttjandet av det virtuella biblioteket som i hanteringen av tekniska hjälpmedel.
- All personal ska ha kunskap om vad tillgänglighet innebär såväl i teori som i praktik. Undervisning ska ges i hantering av tekniska hjälpmedel.

Lokaler

- Bibliotek ska finnas i alla stadsdelar, centralt placerade och kompletterade med bokbuss. Vid all samhällsplanering ska bibliotek ingå som en viktig komponent. Lokalerna ska vara så utformade att funktionshinder inte utgör något hinder för besök.

Särskilda tjänster

- Personer, som av olika skäl har svårt att ta del av bibliotekets utbud, ska erbjudas speciella tjänster i form av t ex Boken kommer-verksamhet, bokdepositioner och utskick av talböcker.
- Tillgång till tekniska hjälpmedel som dator utrustad med talsyntes, punktskriftsdisplay, förstorings- och scanningsteknik, hörhjälpmedel och texttelefon ska finnas.

Öppethållande

- Bibliotekens öppethållande ska vara generöst och anpassat till besökarnas behov. Funktionen som offentlig mötesplats ska förstärkas och utvecklas.
- Det virtuella biblioteket ska vara öppet dygnet runt (24/7) och lätt att orientera sig i, även för den ovane besökaren.

Skolbibliotek

- Skolbibliotek ska finnas på alla skolor i ändamålsenliga lokaler i anslutning till undervisningen.
- I rollen som ett viktigt lär- och informationscenter ska skolbiblioteket vara bemannat med kompetent personal samt vara öppet och tillgängligt under hela dagen.

KVALITET

MÅL

Biblioteksverksamheten ska präglas av professionalism och hög kvalitet.

ÅTGÄRDER

Mötesplats, informationscentra och kulturarena

- Biblioteken ska, som lokala informations- och kulturcentra, utgöra en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.
- Biblioteken ska vara garant för medborgarnas tillgång till all slags samhällsinformation.
- Biblioteken ska skapa förutsättningar för alla medborgare som med delaktighet och engagemang själva ska kunna hitta relevant information och värdera den.

Samlingar

- Samtliga bibliotek i Malmö ska ha ett rikt utbud av alla slags medier anpassade till sin omvärld.
- Mångfald och kvalitet ska känneteckna samlingar och förvärv. Samlingarna ska vårdas aktivt. Biblioteket skall även fortsättningsvis ligga långt framme i utvecklingen när det gäller nya medier.
- Samlingarna ska bestå av medier på relevanta språk, för alla åldrar samt vara tillgängliga för personer med olika funktionshinder.
- Biblioteken ska aktivt arbeta för att stimulera barns och vuxnas läs- och språkutveckling.

Ny teknik

- Biblioteken ska fortsatt ligga i frontlinjen med hänsyn till utveckling och deltagande i virtuella/digitala tjänster både regionalt, nationellt och internationellt.

Personal

- All verksamhet på biblioteken ska bygga på hög kompetens, arbetsglädje och serviceanda.
- Biblioteksverksamheten ska genomsyras av en positiv människosyn, respekt och lyhördhet.
- Personalens unika kompetens inom många samhällsområden ska tas tillvara.
- För att Malmö i framtiden skall kunna rekrytera och behålla kvalificerad personal ska stimulerande och utvecklande arbetsuppgifter samt återkommande kompetensutveckling erbjudas.

Skolbibliotek

- Skolbibliotekets funktion ska preciseras i skolans styrdokument.
- Skolbiblioteksverksamheten ska vara förankrad i Malmö Skolplan och i den enskilda skolans styrdokument likaväl som i skolans kvalitetsredovisning.
- Skolbiblioteken ska ha ett brett spektrum av olika medier såsom böcker, tidningar, tidskrifter och databaser sorterade så att de fungerar pedagogiskt i undervisningen och som ett stöd för ett aktivt och livslångt lärande.
- Medieutbudet ska vara anpassat till elevernas behov och skolans inriktning.
- Skolbiblioteket ska erbjuda elever och lärare vägledning, handledning och undervisning i informationssökning likaväl som en god läs- och skrivmiljö.
- Pedagogiska Centralen stödjer skolbibliotekens centrala roll, när det gäller pedagogisk användning av media samt bedriver utvecklingsprojekt i syfte att stärka bibliotekens plats i undervisningen.

SAMVERKAN

MÅL

Bibliotekens arbete ska präglas av en helhetssyn och omvärldskännedom.

Folkbibliotek, skolbibliotek och högskolebibliotek ska fungera som en helhet med gemensamma arenor.

ÅTGÄRDER

- En styr- arbetsgrupp med representanter från de olika biblioteksformerna ska inrättas.
- Det ska i varje stadsdel bildas nätverk mellan bibliotek, verksamheter och föreningslivet utifrån de unika förutsättningar och strukturer som finns.
- Samordning och samverkan mellan olika bibliotek ska eftersträvas när det gäller exempelvis lokaler, material, utrustning och kunskapsöverföring.
- Biblioteken ska samarbeta i tillgänglighetsfrågor.
- Avtal ska tecknas mellan biblioteken och utbildningsanordnare, vården, kriminalvården, arbetsplatser m fl.
- Skolbiblioteken ska arbeta skolformsövergripande för att gemensamt utveckla didaktiken inom kunskapsområdet informationskompetens.
- Pedagogiska centralen ska verka för att utveckla samarbetet med och mellan skolbiblioteken, folkbibliotek, högskolebibliotek och andra institutioner.
- ABM (arkiv, bibliotek, museum), samarbetet skall förstärkas och utvecklas.
- Förvaltningsbiblioteken inom Malmö stad skall förvandlas till moderna virtuella bibliotek, med tonvikt på omvärldsbevakning.

Handlingsvägar

- Biblioteksplanen skall utvärderas vart annat år. En strävan är att nästa biblioteksplan även skall omfatta Malmö Högskolas bibliotek.
- Tillgänglighetsutredning skall göras inom 2 år, med utgångspunkt i avsnittet om tillgänglighet (mångkultur, information/utbildning, lokaler, särskilda tjänster, öppethållande och skolbibliotek).
- Medieplan ska göras inom ett år relaterade till de olika bibliotekens uppdrag och profiler.
- Skolledarnas och skoladministratörernas kunskaper om sitt ansvar och sin betydelse för skolbiblioteksutvecklingen, skall förstärkas genom riktade utbildningar och informationsåtgärder.

Bilaga 1

Biblioteksplanegruppens medlemmar

Agneta Eriksson, Kommunalråd, ordförande

Käthe Berggren, Kulturnämnden, Kirsebergs stadsdelsnämnd

Andreas Konstantinidis, Utbildningsnämnden (t o m 2002)

Helle Barrett, Pedagogiska Centralen

Reidun Enoksson, Oxiebiblioteket

Maria Göransson, Latinskolan

Solveig Hansson, Borgarskolan

Thomas Johansson, S:t Petriskola

Gunilla Konradsson-Mortin, Stadsbiblioteket

Ulla Lundqvist, Limhamnsbiblioteket

Catharina Norén, Stadsbiblioteket

Märta Moody, Kirsebergsskolan